

Põlevate jalataldadega unistuste suunas!

TEKST LILIAN URBA
FOTOD ALAN PROOSA, ERAKOGU

Vanemaise peakoormeistril **Kristi Jagodinil** on käsil neljas hooaeg. Kohtume temaga keset kiiret prooviperioodi, et rääkida muusikast, raamatutest ja sellest, kuidas mitte kunagi ei ole liiga hilja, et oma unistusi teoks teha.

Ma elan seda kõike saalist iga kord uuesti läbi, et unustan isegi hingamise ära.

Alustame algusest – kuidas sa Vanemuisesse sattusid?

Tead, sellega oli üks kummaline lugu. Oli august 2020 ja mina olin just naasnud Inglismaalt, kuhu mul oli plaanis jääda kogu eluks. Tagasituleku Eestisse põhjustas Covid, mis Inglismaa täiesti lukku pani ja sellega mu kaardid kõik sassi löi. Laulja ja dirigent ei saa ju distantsilt tööd teha, ning mõtlesin ka seda, et kui kuri haigus mind tabama peaks, siis olen vähemalt kodus oma lähedaste juures. Nii ma pakkisingi kohvrid ja tulin Eestisse tagasi.

Olin Tallinnas ja süda nuttis sees, sest erialases mõttes olin täiesti *stand by* peal, kui tuttav Šotimaalt ühtäkki kirjutas, et Vanemuine otsib koormeisterit ja kandideerimise lõpptähtaeg on juba kahe päeva pärast. Huvitav oli see, et minuni see kuulutus siiani jõudnud ei olnud ja ka see tuttav ei olnud selline, kellega oleksin igapäevaselt suhelnud. Aga juhuseid ei ole ja mis seal mõelda – erialane töö ja professionaalne asutus, hakkasingi kohe dokumente kirjutama ning nii ma siin juba neljandat hooaega olen. Ma polnud Tartus käinud pea 15 aastat ja alguses oli harjuda ikka keeruline. Kõik sõbrad ja kogu tugivõrgustik oli Tallinnas, aga see töö on seda väärt.

Mis on Vanemuises olnud siiani su lemmikprojekt?

Minu kõige esimene projekt oli Ardo Ran Varrese ooper „Põrgupõhja uus Vanapagan“, kus sain kõike nullist teha. See oli minu esimene pääsuke ja siiani üks armsamaid projekte. Viimase aja suureks elamuseks on kevadel esietendunud „Turandot“, mis on tippude tipp nii mitmeski mõttes. Ja loomulikult meie oma kolme kontratenoriga „Julius Caesar“ – milline kokkusattumus, et selline asi üldse lavale sai tulla! Tegelikult

ei suuda ma vist ühtegi lavastust nimetamata jätta. Minu meelest ongi Vanemuises väga tore, et meil on igat laadi muusikaetendusi: barokist romantismini, oopereid ja operette ning lisaks veel muusikalid. Ja et me proovime olla ühiskonnaga kontaktis ning vaadelda ka neid valupunkte, millega tegelema peaks. See sütitab!

Ise ei ole ma Vanemuises siiani laval olnud, vaid ikka publiku poolelt oma töövilju vaadanud. Aga see tunne, kui sinu juhatajad projekt lavale jõuab – see on õudne!!! Ma elan seda kõike saalist iga kord uuesti läbi, et unustan isegi hingamise ära. Juhatan mõttes kaasa nii koori kui orkestrit, mõtlen: „Sopranid, siin peaksite hingama, selles lauses rõhuasetus teisele silbile, siin fraseerige julgemalt“, ja see ei muutu etenduskordade arvuga ning on mulle sama õudne lõpuni välja.

Eks loominguliste etteastetega on nii, et iga esinemist peaks võtma kui esietendust, sest igal korral lood sa teose uuesti ja uuesti. Ja ei tohi ka unustada, et me teeme seda kõike publiku jaoks, peame suutma puggeda publikule hinge igal korral – pakkuma neile lootust, leppimist, õnne- ja rahutunnet. Oleme oma tegevusega laval omamoodi hingehoidjad. Sa ei tea kunagi, kes on publikus. Äkki on see tema esimene kokkupuude koorimuusikaga või hoopis viimane pilet, mille oma elu jooksul ostab. Peame alati andma endast kõik. Usun siiralt, et laulmisel ja muusikal on erakordne võim andmaks must valgel tekstile ekstra mõju ja tähtsust.

Sinu ametinimetus sellest hooajast on peakoormeister. Seleta palun, mida Vanemuise kontekstis tähendab koormeister ja mida peakoormeister? Mis nende ametite vahe on?

Ega seal tavalise kõrvaltvaataja jaoks muud vahet olegi, kui et mul on lihtsalt rohkem paberitööd ja

Mu perekonnas on pea kõik muusikaga seotud: minu vanaisa oli džässmuusik, laulis ja mängis kolme puhkpilli, isa tahtis minna ooperilaulu õppima ja laulis kammerkooris Arsis, mille juht on praegune Vanemuise teatrijuht Aivar Mäe.

vastutan ka teiste koormeisterite eest ning koostan tööplaanid. Iga muusikateose tervik käib ikkagi läbi meie muusikajuhi nägemuse. Enne prooviperioodi algust istume koos muusikajuhi ja dirigentidega ning võtame partituurid üheskoos lehekülje lehekülje haaval läbi nii koori kui orkestri poolelt – kus on rõhud, millistel kohtadel milline pill soleerib, kuidas jaotub häälerühmade hingamine jne –, sest publiku jaoks ei tohiks olla hiljem vahet, milline dirigent parasjagu puldis on.

Kuidas sa koormeisteri elukutseni jõudsid?

Ma usun, et me kõik tuleme oma juurtest ja oma sugupuust ja et meie elus ei ole mitte midagi, mis on pelgalt juhus. Mu perekonnas on pea kõik muusikaga seotud: minu vanaisa oli džässmuusik, laulis ja mängis kolme puhkpilli, isa tahtis minna ooperilaulu õppima ja laulis kammerkooris Arsis, mille juht on praegune Vanemuise teatrijuht Aivar Mäe. Mäletan, et istusin põnnina taburetil ja jälgisin kõrvalt, kuidas Aivar kooriproove teeb. Isa laulab siiani kodus nagu Pavarotti.

Lapsena tahtsin tegelikult saada näitlejaks, baleriiniks või lauljaks, olin üsna veendunud, et minust saab muusikalitähed või teine Madonna. Aga juba 12. eluaastast teadsin, et minu kutsu-museks on olla hoopis koorijuht. Sellele otsusele jõudmisel on suur roll Lydia Rahulal, kelle juures käisin aastaid õppimas ja kes keskkooli lõpetamisel kindlalt rõhutas, et võiksin muusikaga edasi tegeleda. Teine suur mõjutaja elukotsevalikul oli loomulikult laulupidudel osalemine. Vaimustusin sealsetest dirigentidest juba lapse- na, nende võimest suuri rahvamasse liigutada ning hingeliselt puudutada. Nii ma kooridirigendiks õppima läksingi.

Kuidas sa Londonisse sattusid?

Siin tuleks alustada nüüd natuke kaugemalt. Eestis on koorijuhiks õppijatel üldiselt kombeks teha bakalaureuse- ja magistrikraad ning siis minna välismaale. Mina tegin bakalaureusekraadi tegemise ajal ka vahetpidamata tööd, olin noor, energiline ja tahtsin juba siis kindlasti saada ka mujal elamise ja õppimise kogemust. Nii läksingi vahetusõpilaseks Göteborgi, õppisin ja iseseisvusin seal. Sain ka kinnitust tundele, et mu jalatallad põlevad ikka veel ja väga tahaksin saada ka Inglismaal elamise ja seal muusikaga tegelemise kogemust, sest lisaks Rootsile on just Ühendkuningriigis parim võimalus end koorimuusika valdkonnas arendada. Sellest aga eraldas mind endiselt magistrikraad. Niisiis võtsin endale aega ja tegingi selle kraadi rahulikult kolme aastaga ära.

Siis tuligi 2014. aasta suvi, mil Tallinnas peeti XXVI laulupidu „Aja puudutus. Puudutuse aeg“. Olin oma lastekoori laulukaare alla viinud, mu süda oli rahul ja mu taskus lõpuks üheotsapilet Londonisse. Väljalennu kuupäevaks oli 1. september ja lennukis istudes lehvitasin mõttes all kõikidele lastele, kes kooli lähevad, ning tundsin, et ka mina lähen kooli. Elukooli. Mul oli üks kohver ja üks käekott, ootusärevus ja ärevus käsikäes ning suur usaldus elu vastu. Mõtlesin, et kui ma juba sellise sammu olin teinud, siis küllap elu ise kannab õiged asjad mu teele. Peamine on mitte ise rapsima hakata ja proovida mitte murduda. Suhtlesin tol ajal palju väliseestlastega, kes kõik ütlesid mulle: „Kristi, ära üldse muretse ja tee endale etteheiteid, on loomulik, et asjad võtavad siin aega. Anna endale vähemalt viis aastat.“ Täpselt sellises ajaraamis see ka juhtus.

Nagu mainisin, siis Londoni valisin seetõttu, et koorilaulu ja -traditsiooni mõttes on Inglismaa

Sattusin juhatama Londoni Eesti Segakoori ja aastal 2017 tuli mõte, et miks mitte laiendada segakoori üle terve riigi ja minna üheskoos 2019. aasta juubelilaulupeole.

parim riik, kus end harida. Seal olles oli üks mu eesmärke liituda ka ise mõne koorikollektiiviga, et saada kogemust absoluutsel maailmatasemel kooris laulmisest. Juhtuski nii, et sattusin laulma London Symphony Chorusisse, mis loodi London Symphony Orchestra juurde, kus minu ajal oli peadirigendiks veel Sir Simon Rattle. Seal oli mul õnn laulda selliste tippdirigentide käe all nagu Ginandrea Noseda, Francois-Xavier Roth, Daniel Harding, Semyon Bychkov, Marin Alsop, Edward Gardner jpt. Lisaks kontserditegevusele toimusid meil ka iga-aastased väljasõidud Euroopa suurtesse kontserdimajadesse ja festivalidele. See oli tohutult põnev ja hariv aeg, mil sain laulda teoseid, mida ilmselt Eestis keegi niipea ette kanda ei suuda – seda nii taolise koori, aga ka piisavalt suure kontserdisaali puudumise tõttu. Laulsin London Symphony Chorusis neli ja pool aastat ning osalesime sel ajal ka igal BBC Promsil.

Kas vastab tõele, et lisaks laulmisele sai sinust Inglismaal ka koorijuht?

Nii on. Räägitakse, et kodumaalt eemal olles elustub inimeses patriotism oma kodumaa ja keele suhtes, nii läks ka minul. Sattusin juhatama Londoni Eesti Segakoori ja aastal 2017 tuli mõte, et miks mitte laiendada segakoori üle terve riigi ja minna üheskoos 2019. aasta juubelilaulupeole. Kuulutasin välja ettelaulmise, minu suureks rõõmuks tuli kohale lausa 70 inimest üle terve Inglismaa, lisaks mõned inimesed Šotimaalt. Nii sündiski Ühendkuningriigi Eestlaste Ühendkoor. Esialgu tegime proove Londonis, hiljem roteerusime üle riigi, olen kooriproove teinud ka Edinburghis, Glasgow's ja Aberdeen. Vahel rentisime ruume, vahel tegime proove isegi kooriliikmete kodudes. Juubelilaulupeole me saime ja meie teekonnast on tehtud lausa dokumentaal-film „Rooted in Song“ („Emakeelne laul“), mille

autoreiks on TEB Creative (ehk Two Estonian Beards). Film on saanud auhindu ja siiani Youtube'is kõikidele vaadata.

Võib-olla tasub märkimist ka see, et minu juhtimisel esines Londoni Eesti Segakoor pidulik jumalateenistusel Westminster Abbey's, kui tähistati reformatsiooni 500. aastapäeva. See on lihtsalt nii märkimisväärne ja uskumatu, et siiani tuleb kananahk ihule ...

Millised on su suhted praegu Ühendkuningriigiga?

Minu Eestisse tagasitulekuga lõppes Ühendkuningriigi Eestlaste Ühendkoori elu ära, aga eelmisel aastal kirjutasid mulle koori vilistlased, et nad tahaksid ka sel korral väga laulupeole minna ja teha seda just minu kooriga. Nad lubasid maksta kinni mu sõidupiletid ja otsida prooviruumid. Alguses puksisin mõttele vastu, aga kuidagi nad suutsid mu ikka nõusse saada. Solidaarsusest eelmise koori vastu ei loonud ma uut segakoori, vaid naiskoori. Nii käingi ma novembrist alates kord kuus nädalavahetusel Londonis koori juhendamaks, meil on kooris hetkel 18 lauljat, ja mis kõige toredam, igas häälerühmas on ka britte, kes tahavad kogeda seda ainulaadset emotsiooni ja traditsiooni, mida laulupeod pakuvad. Meie, eestlaste laulupidu on ikkagi täiesti ainulaadne kultuurisildade loomine!

Meie kooris ei ole kõik professionaalsed lauljad, ja kui sa küsid minult, et kas kõiki inimesi saab laulma õpetada, siis sellele on keeruline vastata. Loomulikult peavad professionaalil olema eeldused ja ta peab tegema väga palju tööd, et enda häält arendada ja töös hoida. Aga kui me võtame ajalooliselt, siis näiteks Eestis on tugev regilaulu traditsioon ja seda saavad laulda kõik, see tuleb südamest ja on meile kaasa sündinud. Aga usun ka seda, et kõige hullem, mida sa

ÜEÜ naiskoor Londonis.

teha saad, on öelda lapsele muusikatunnis, et ta on andetu või peaks vaiksemini laulma – selline käitumine jätab trauma kogu eluks.

Kuidas sa kõikide oma tegemiste kõrvalt puhkad, on sul mõni salajane hobi?

Enamasti ma lihtsalt magan, sest aega ei jää rohkemaks (*naerab*). Ja loomulikult lugemine! Kui mul ei oleks rohkem kohustusi päevas, siis ma ainult loeks! Ikka on neli raamatut korraga käsil ja viimasel ajal olen avastanud end lugemast usu-teemalisi romaane. Ma naudin ka klaasikest head punast Tšiili veini. Aga oma suurimaks hobiks pean ikkagi rattasõitu ja pikki matku. Lisaks soetasin endale eelmisel aastal muuseumikaardi ja kasutan seda nii tihti kui võimalik.

Millest sa unistad?

Ma unistan peamiselt hingerahust. Sellest, et olen õiges riigis, omadega õiges kohas ja õiges ametis, et ei oleks enesehurjutamist ja kurja

sisemonoloogi. Kahjuks ei õnnestunud mul Inglismaal täita oma soovunelmat, et ostaks endale väikese kiriku ja hakkaks seal eesti muusika festivale korraldama, aga seda mõtet ei ole ma siiani maha matnud. Ja reisida tahaks veel, sest need jalatallad ikka põlevad.

Üldlaulupeo koori juhatada on endiselt minu suur unistus. Olen küll dirigeerinud väiksematel maakonnalaulupidudel, ent laulukaare alla dirigendina veel jõudnud pole. Olen kuulnud, et see tunne ühendkoori ees olles on kehaväline ja tõstev – oled kui maast lahti, aju on tühi.

Samas on siiski kõik lapsepõlveunistused praeguseks ootamatult minuni jõudnud. Olen teinud *jazz*- ja moderntantsu, stepptantsu ja käinud Göteborgis kaks aastat muusikakooli kursustel ning esinenud teatrilaval Göteborgi eesti teatri koosseisus. Oma esimesse balletitundi astusin siis, kui olin 26 aastat vana. Usun siiralt, et mitte kunagi ei ole liiga hilja proovida seda, millest unistanud oled. Küllap tuleb ka üldlaulupidu!